

ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

**Needs for Agricultural Extension of Rubber Farmers
in Han Pho Subdistrict, Khao Chaison District,
Phatthalung Province**

นริศรา อินทะสิริ และ บัณฑิตา ทองชู

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Narisara Intasiri and Buntita Tongchoo

Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: fagnai@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในเขตตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Krejcie & Morgan ได้จำนวน 314 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามทำการสุ่มแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า

ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรทั้ง 8 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.56) ความต้องการที่มีระดับมากที่สุดคือด้านความรู้ในประเด็นการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ายางพารา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร พบว่า มี 4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ 1) ประสบการณ์ในการปลูกยาง มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร 2) การรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนเกษตรกร 3) การรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ 4) การรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากสื่อสังคม (social media) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ผลการศึกษานี้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรที่ตอบโจทย์ความต้องการของเกษตรกรโดยมุ่งเน้นการให้ความรู้ด้านการแปรรูปยางพารา การใช้สื่อสังคม เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและเครือข่ายเพื่อนเกษตรกรในการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการปรับแนวทางการส่งเสริมให้เหมาะสมกับเกษตรกรที่มีประสบการณ์สูงเพื่อช่วยให้การส่งเสริมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

* วันที่รับบทความ : 5 พฤศจิกายน 2567; วันแก้ไขบทความ 14 พฤศจิกายน 2567; วันตอบรับบทความ : 16 พฤศจิกายน 2567

คำสำคัญ: ความต้องการ; การส่งเสริมการเกษตร; ยางพารา; เกษตรกร

Abstract

The main objective of this research was to study needs for agricultural extension of rubber farmers and factors associated with needs for agricultural extension of rubber farmers. The Sample size was calculated using the Krejcie & Morgan formula consisted of 314 farmers in Han Pho Subdistrict, Khao Chaison District, Phatthalung Province. Data were collected by using questionnaires and accidental sampling . Data analysis used Descriptive statistics and Enter multiple regression analysis.

The results found that the overall needs for agricultural extension of rubber farmers in all 8 aspects was at the highest level ($\bar{x}=4.56$). The highest level of need was in knowledge aspect about processing to add value to rubber. Factors associated with needs for agricultural extension of rubber farmers found that there were 4 factors statistically significant at p-value < 0.05 as follows: 1) experience in rubber growing had a negative relationship with needs for agricultural extension of rubber farmers; 2) receiving agricultural information from fellow farmers; 3) receiving agricultural information from extension officers; and 4) receiving agricultural information from social media had a positive relationship with needs for agricultural extension of rubber farmers. The findings of this study provided as a guideline for developing agricultural extension programs that meet the specific needs of farmers by focusing on knowledge dissemination in rubber processing. Utilizing social media, extension officers, and farmer networks to share information can enhance accessibility to target groups. Additionally, tailoring extension approaches to better suit experienced farmers may further increase the effectiveness of these programs.

Keywords: Needs; Agricultural Extension; Rubber; Farmer

บทนำ

ยางพารา ถือเป็นพืชพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย หลายปีที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตยางและผู้ส่งออกยางพารารายใหญ่ของโลก อุตสาหกรรมยางพาราส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมการแปรรูปยางพาราขั้นต้น ซึ่งผลผลิตหลักของอุตสาหกรรมยางพารา ได้แก่ น้ำยางข้น แผ่นรมควัน และยางแท่ง ผลิตภัณฑ์ยางพาราเหล่านี้ ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบหลักในอุตสาหกรรมต่างๆ โดยมีการใช้อย่างมากในอุตสาหกรรมยานยนต์และการผลิตสินค้าอื่นๆ เช่น ส่วนประกอบต่างๆภายในรถยนต์ ล้อพาหนะประเภทต่างๆ ถุงมือยางทางการแพทย์ ถุงยางอนามัย รองเท้าอุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์ที่ใช้ในงานก่อสร้างทางวิศวกรรม รวมถึงการนำมาเป็นส่วนผสมในการสร้างถนน และ อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เป็นต้น ทำให้ยางพาราสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศปีละ 40,000 ล้านบาท ปัจจุบันการปลูกยางพาราในประเทศไทยได้ขยายออกไปในทุกภูมิภาค ภาพรวมประเทศไทยในปี 2566 มีเนื้อที่กรีดยางพาราได้รวมทั้งประเทศ 24,043,535 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่ 2565 ร้อยละ 0.26 กระจายกันอยู่ในภาคตะวันออกและภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ซึ่งเป็นภาคที่มีการปลูกยางพารามากที่สุด และมีผลผลิตรวมทั้งประเทศ 4,810,350 ตัน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566: 1)

จังหวัดพัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ที่มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่ดี เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม ทำให้จังหวัดพัทลุงมีพืชเศรษฐกิจที่หลากหลาย ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ข้าว และพืชเศรษฐกิจที่สำคัญคือยางพารา พื้นที่ปลูกยางพาราของจังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ปลูกยางพารา 993,455 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.41 ของพื้นที่การเกษตรในจังหวัด สำหรับตำบลหวนโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นพืชเศรษฐกิจทั้งหมด 30,120.49 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกยางพารา 20,603ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68.40 นอกนั้นเป็นพื้นที่พืชเศรษฐกิจประเภทอื่นๆ เช่น พืชปาล์มน้ำมัน ข้าว ไม้ผล พืชผัก พืชไร่อื่นๆ เห็นได้ว่าเกษตรกรในตำบลหวนโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง มีการปลูกยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจหลัก เนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความเหมาะสม อีกทั้งยางพาราสามารถให้ผลผลิตได้ตลอดทั้งปีและให้ผลผลิตต่อเนื่องยาวนาน ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพที่มั่นคงและมีตลาดรองรับผลผลิตที่แน่นอน แต่ปัจจุบันพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เรื่อง การจัดการสวนทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ราคาตกต่ำ เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องการดูแลรักษา การต่อยอดเพิ่มมูลค่าผลผลิตจากยางน้อย และที่ผ่านมา ผลจากวิกฤตสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลให้กระทบต่อรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา(สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชัยสน, 2565: 4) แม้หน่วยงานในเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุงจะมีนโยบายส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราของไทยที่มุ่งเน้นการสนับสนุนให้เกษตรกร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่นการสนับสนุนและพัฒนากระบวนการผลิต การส่งเสริมการแปรรูปยางพารา สนับสนุนให้เกษตรกรมีการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่ายางพารา การสนับสนุนด้านให้เกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง แต่ยังคงพบว่า ภาครัฐยังไม่สามารถช่วยเกษตรกรชาวสวนยางพาราได้อย่างครบวงจร เนื่องจากสิ่งที่ภาครัฐช่วยเกษตรกรก็ยังคงเป็นการสนับสนุนในเรื่องเงินและเรื่องกู้ยืมเงิน ที่เป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ แต่ยังคงขาดข้อมูลที่สะท้อนจากความต้องการการพัฒนาที่แท้จริงของเกษตรกร จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เพื่อให้ทราบถึงความต้องการรับการสนับสนุนส่งเสริมที่ใกล้เคียงกับความต้องการที่แท้จริง ของเกษตรกร ในประเด็นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการผลิต การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่ายางพารา การปลูกพืชผสมผสาน การสนับสนุนในเรื่องของระบบเทคโนโลยีภายในชุมชนของเกษตรกร ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จะได้ข้อมูลไปใช้ประกอบเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งในภาคการเกษตรด้านยางพาราได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยมีการกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้เป็นเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราใน ต.ห่านโพธิ์ อ.ลำดวน จ.พัทลุง จำนวน 1,725 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอลำดวน, 2565: 6) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610) กำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่คำนวณได้คือ 314 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสอบถามจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) จากกลุ่มประชากร คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราใน ต.ห่านโพธิ์ อ.ลำดวน จ.พัทลุง เก็บตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ทำการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่า IOC ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน กำหนดเกณฑ์แต่ละรายข้ออยู่ที่ 0.60 – 1.00 ค่า IOC ที่ได้โดยรวม เท่ากับ 0.92 นำแบบสอบถามไปทดลองกับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 30 ชุด และนำผลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.96 เป็นค่าที่สามารถนำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบบสอบถามที่ได้ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questions) และปลายเปิด (Open-ended Questions) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ประกอบด้วย 1) ด้านลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปลูกยางพารา 2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานในครอบครัว ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา และรายได้จากการปลูกยางพารา และ 3) ด้านสังคม ได้แก่ การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม และการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา จำนวน 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านเงินทุนและการสนับสนุน 4) ด้านการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย 5) ด้านการตลาด 6) ด้านการเสริมรายได้ในพื้นที่ปลูกยางพารา 7) ด้านวิธีการส่งเสริม และ 8) ด้านประเภทของสื่อในการการส่งเสริม การวัดระดับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมายเพื่อการแปลผล 5 ระดับ ดังนี้

ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด	=	5 คะแนน
ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรมาก	=	4 คะแนน
ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรปานกลาง	=	3 คะแนน
ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรน้อย	=	2 คะแนน
ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

การแปลผล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยวิธีการ ของลิเคิร์ต (Likert)

โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร ค่าดังนี้

4.21-5.00	หมายถึง	มีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร	ระดับมากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร	ระดับมาก
2.61-3.40	หมายถึง	มีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร	ระดับปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	มีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร	ระดับน้อย
1.00 -1.80	หมายถึง	มีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร	ระดับน้อยที่สุด

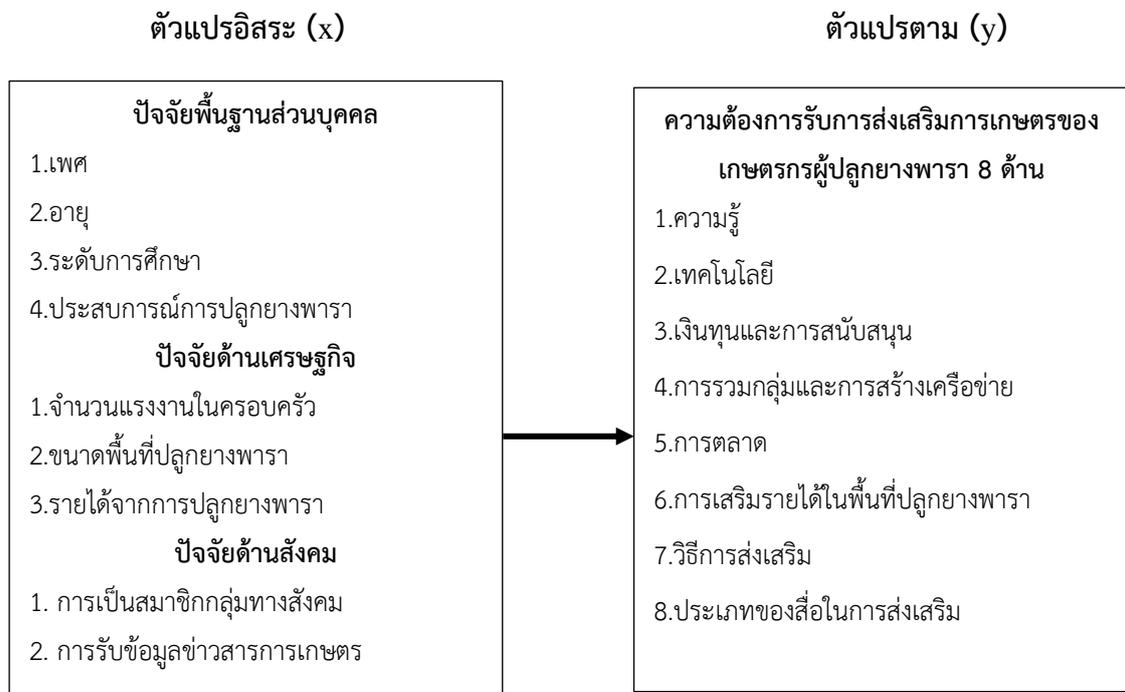
ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้ นำไปวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบคัดเลือกเข้า (Enter Multiple Regression Analysis) (สุรินทร์ นิยมานุกร, 2556: 221-245)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราตำบลทานโพธิ์ อำเภอลำดวน จังหวัดพัทลุง และ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกร โดยการทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ (ศิริินภา จามรมาน, 2544: 22-24) หลักการส่งเสริมการเกษตรและรูปแบบของสื่อในการส่งเสริมการเกษตรปัจจุบัน บุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0 (บุหลัน กุลวิจิตร, 2560: 2440-2454) ความรู้ที่เกี่ยวกับยางพารา ได้แก่ การปลูกและการเก็บเกี่ยว แนวโน้มสถานการณ์ยางพารา ทิศทางนโยบายด้านยางพาราของประเทศ (สมาคมยางพาราไทย, 2566 : 1) และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้ตัวแปรต้นตัวแปรตาม ดังนี้ (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรปลูกยางพาราตำบลห่านโพธิ์ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย(ร้อยละ 54.50) มีอายุสูงสุด 64 ปี อายุต่ำสุด 19 ปี มีอายุเฉลี่ย 43.30 ปี ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 50.90) รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 35.40) ปริญญาตรีหรือสูงกว่า (ร้อยละ 8.60) และ ประถมศึกษา (ร้อยละ 5.10) ตามลำดับ ประสบการณ์การปลูกยางพารา พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปลูกยางพารา อยู่ระหว่าง 10-15 ปี (ร้อยละ 73.0) รองลงมาคือ มากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 14.00) น้อยกว่า 10 ปี (ร้อยละ 12.10) ตามลำดับ และมีประสบการณ์การปลูกยางพาราเฉลี่ย 12.50 ปี

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า จำนวนแรงงานในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนอยู่ในช่วง 2-4 คน (ร้อยละ 64.00) รองลงมาคือ มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน (ร้อยละ 31.2) มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมากกว่า 5 คน (ร้อยละ 4.80) ตามลำดับ และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 3 คน สำหรับขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 6-10 ไร่ (ร้อยละ 47.13) รองลงมาคือ มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 11-20 ไร่ (ร้อยละ 37.57) มีพื้นที่ 5 ไร่ และน้อยกว่า (ร้อยละ 11.78) มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 21-30 ไร่ (ร้อยละ 2.86) และ มีพื้นที่อยู่ระหว่าง 31-40 ไร่ และ มากกว่า 40 ไร่ขึ้นไป (ร้อยละ 0.33) เท่ากัน ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกยางมากที่สุดคือ 50 ไร่ น้อยที่สุดคือ 2 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกยางเฉลี่ย 11.18 ไร่ สำหรับรายได้จากการปลูกยางพารา ในปี 2565 ที่ผ่านมา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีจากการปลูกยางพารา 50,000-100,000 บาท (ร้อยละ 45.90) รองลงมาคือ น้อยกว่า 50,000 บาท (ร้อยละ 36.90) และมากกว่า 100,000 บาท (ร้อยละ 17.20) โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อปีจากการปลูกยางพารา เท่ากับ 74,295 บาท

ข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดๆ (ร้อยละ 98.10) ส่วนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม(ร้อยละ 1.90) พบว่าเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ยางพารา **YOUNG SMART FARMER** สำหรับช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกันเอง (ร้อยละ 90.80) รองลงมาคือ จากเจ้าหน้าที่นักส่งเสริมการเกษตร (ร้อยละ 87.60) จากสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น Line Facebook youtube และอื่นๆ (ร้อยละ 68.50)

ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 1 ภาพรวมความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา (n=314)

การรับการส่งเสริมการเกษตร 8 ด้าน	Mean	S.D.	อันดับ	ระดับความต้องการ
ความรู้	4.89	0.29	1	มากที่สุด
เงินทุนและการสนับสนุน	4.80	0.21	2	มากที่สุด
การเสริมรายได้ในพื้นที่ปลูกยางพารา	4.73	0.30	3	มากที่สุด
เทคโนโลยี	4.68	0.49	4	มากที่สุด
การตลาด	4.66	0.40	5	มากที่สุด
ประเภทของสื่อในการส่งเสริม	4.30	0.48	6	มากที่สุด
การรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย	4.29	0.52	7	มากที่สุด
วิธีการส่งเสริม	4.10	0.53	8	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตร	4.55	0.46		มากที่สุด

ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ย 4.56 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุด 7 ด้าน โดยด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านความรู้(ค่าเฉลี่ย 4.89) รองลงมาคือ ด้านเงินทุนและการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 4.80) ด้านการเสริมรายได้ในพื้นที่ปลูกยางพารา (ค่าเฉลี่ย 4.73) ด้านเทคโนโลยี(ค่าเฉลี่ย 4.68) ด้านการตลาด(ค่าเฉลี่ย 4.66) ด้านประเภทของสื่อในการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.30) และด้านการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย 4.29) ตามลำดับ และ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านวิธีการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 4.10) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 2 ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา รายประเด็น (n=314)

การรับการส่งเสริมการเกษตร 8 ด้าน	ประเด็น	Mean	S.D.	อันดับ	ระดับความต้องการ
ด้านความรู้	การแปรรูปและเพิ่มมูลค่ายางพารา	4.95	0.29	1	มากที่สุด
	การกรีดยาง ให้ได้คุณภาพ	4.89	0.31	2	มากที่สุด
	การปลูกพืชแซมในสวนยางพารา	4.88	0.24	3	มากที่สุด
	การป้องกันและการกำจัดศัตรูพืช	4.87	0.33	4	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.89	0.29		มากที่สุด
	การประกันราคาผลผลิต	4.86	0.21	1	มากที่สุด

ด้านเงินทุนและการ สนับสนุน	แหล่งเงินทุนจากหน่วยงานต่างๆ	4.75	0.23	2	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	0.21		มากที่สุด
ด้านการเสริมรายได้ ในพื้นที่ปลูกยางพารา	การปลูกพืชแซมยางพารา	4.89	0.32	1	มากที่สุด
	การเลี้ยงสัตว์เสริมควบคู่การปลูกยางพารา	4.89	0.32	1	มากที่สุด
	การปลูกไม้ป่าแซมยางพารา	4.71	0.31	2	มากที่สุด
	การปลูกสมุนไพรแซมยางพารา	4.46	0.32	3	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.73	0.30		มากที่สุด
ด้านเทคโนโลยี	เครื่องจักรผลิตเพื่อการแปรรูปยางพารา	4.91	0.21	1	มากที่สุด
	เทคโนโลยีในการจัดการสวนยาง	4.89	0.32	2	มากที่สุด
	เทคโนโลยีเพื่อช่วยด้านการตลาด	4.26	0.90	3	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.68	0.49		มากที่สุด
ด้านการตลาด	ตลาดสินค้าแปรรูปเพิ่มมูลค่ายางพารา	4.83	0.38	1	มากที่สุด
	ตลาดอุตสาหกรรมไม้ยางพารา	4.75	0.45	2	มากที่สุด
	ตลาดอุตสาหกรรมยางพารา	4.41	0.68	3	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.66	0.40		มากที่สุด
ด้านประเภทของสื่อ ในการส่งเสริม	ประเภทสื่อบุคคล	4.86	0.37	1	มากที่สุด
	ประเภทสื่อสังคม (social media)	4.39	0.85	2	มากที่สุด
	ประเภทสื่อมวลชน (traditional media)	3.66	0.76	3	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.48		มากที่สุด
ด้านการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่าย	สหกรณ์เครือข่ายยางพาราในเขตพื้นที่	4.70	0.50	1	มากที่สุด
	การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ยางพารา	3.89	0.69	2	มาก
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.29	0.52		มากที่สุด
ด้านวิธีการส่งเสริม	การศึกษาดูงาน	4.57	0.53	1	มากที่สุด
	การเข้ารับฝึกอบรม	3.97	0.68	2	มาก
	การเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านสื่อ	3.76	0.74	3	มาก
	ในการส่งเสริม	4.10	0.53		มาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นของความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านความรู้ มี 4 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น โดย มีความต้องการอันดับ1 คือ การแปรรูปและเพิ่มมูลค่ายางพารา (ค่าเฉลี่ย 4.95) 2) ด้านเงินทุนและการสนับสนุนมี 2 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น โดย มีความต้องการอันดับ1 คือ การประกันราคาผลผลิต(ค่าเฉลี่ย 4.86)

3) ด้านการเสริมรายได้ในพื้นที่ปลูกยางพารามี 4 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น โดย มีความต้องการอันดับ1 เท่ากันใน 2 ประเด็น คือ การปลูกพืชแซมยางพารา และ การเลี้ยงสัตว์เสริมควบคู่การปลูกยางพารา (ค่าเฉลี่ย 4.89) 4) ด้านเทคโนโลยีมี 3 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น โดย มีความต้องการอันดับ 1 คือ เครื่องจักรผลิตเพื่อการแปรรูปยางพารา(ค่าเฉลี่ย 4.91) 5) ด้านการตลาดมี 3 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น โดย มีความต้องการอันดับ1 คือ ตลาดสินค้าแปรรูปเพิ่มมูลค่ายางพารา (ค่าเฉลี่ย 4.83) 6) ด้านรูปแบบของสื่อในการส่งเสริมมี 3 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดในทุกประเด็น โดย มีความต้องการอันดับ1 คือ ประเภทสื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 4.86) คือ รองลงมาคือ ประเภทสื่อสังคม(social media) (ค่าเฉลี่ย 4.39) คือ และ มีความต้องการในระดับมาก คือ ประเภทสื่อมวลชน(traditional media) คือ (ค่าเฉลี่ย 3.66) 7) ด้านการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่ายมี 2 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุดอันดับ1 คือ สหกรณ์เครือข่ายยางพาราในเขตพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.70) และ 8) ด้านวิธีการส่งเสริมมี 3 ประเด็น เกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรในระดับมากที่สุด1 ประเด็น โดยมีความต้องการอันดับ1 คือ การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 4.57) (ตารางที่ 2)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ตำบลหวนโพธิ์ อำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแปรอิสระกับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม							
	ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา						Collinearity Statistics	
	B	SE ^b	β	t	p-value	Tolerance	VIF	
Constant	4.448	.157		29.708	.000			
เพศ(x ₁)	-.016	.027	-.033	-.601	.549	.921	1.086	
อายุ (x ₂)	.001	.002	-.012	-.184	.854	.648	1.544	
ระดับการศึกษา(x ₃)	.013	.025	.038	.523	.602	.534	1.874	
ประสบการณ์ในการปลูกยาง(x ₄)	-.007	.006	-.086	-.729	.045*	.574	1.742	
จำนวนแรงงาน (x ₅)	-.014	.018	-.059	.806	.421	.522	1.915	
ขนาดพื้นที่ปลูกยาง (x ₆)	.003	.003	.071	1.032	.303	.596	1.677	
รายได้เฉลี่ยจากการปลูกยาง (x ₇)	-1.553	.028	-.027	-.417	-.677	.656	1.523	
การเป็นสมาชิกทางสังคม(x ₈)	.170	.097	.095	1.753	.081	.964	1.037	

การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกร(x ₉)	.105	.051	.122	2.042	.042*	.794	1.260
การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร(x ₁₀)	.114	.043	.153	2.638	.009*	.841	1.189
การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคม(social media) (x ₁₁)	.141	.032	.265	4.434	.000*	.796	1.256

$R^2 = 0.613 (61.3\%)$ $F = 56.45$ $Sig. \text{ of } F = 0.000$ $Tolerance > 0.5$ $VIE < 5.00$

Remarks: * Statistically significant level at 0.05

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลห่านโพธิ์ อำเภอลำปาง จังหวัดพิจิตร ครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ แบบคัดเลือกเข้า (Enter method) โดย กำหนดแปรอิสระทั้งหมด ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกร มี 4 ตัวแปร คือ เพศ (x₁) อายุ(x₂) ระดับการศึกษา (x₃) และ ประสบการณ์ในการปลูกยาง (x₄) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มี 3 ตัวแปรคือ จำนวนแรงงาน (x₅) ขนาดพื้นที่ปลูกยางพารา (x₆) และรายได้เฉลี่ยจากการปลูกยางพารา (x₇) สำหรับปัจจัยด้านสังคมมี 4 ตัวแปร คือ การเป็นสมาชิกทางสังคม (x₈) และ ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้หลายรูปแบบ จึงแปลงเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variables) เพื่อใช้ในสมการคำนวณ ได้แก่ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกร (x₉) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (x₁₀) และ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคม(social media) (x₁₁) รวมมีตัวแปรอิสระทั้งหมด 11 ตัวแปร นำไปหาความสัมพันธ์ กับตัวแปรตามจำนวน 1 ตัวแปร คือ ความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา (Y)

จากนั้นนำตัวแปรอิสระที่ 11 ตัว มาทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อป้องกันการเกิดความสัมพันธ์กันสูงระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ตามเงื่อนไขของแบบจำลองการถดถอยพหุคูณ โดยการหาค่า ค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ใช้วัดความเป็นอิสระของตัวแปรอิสระทุกตัว การวิจัยครั้งนี้ กำหนดค่าTolerance มากกว่า 0.5 และ ค่า VIE น้อยกว่า 5.00 (ชูศักดิ์ จรุงยศสวัสดิ์, 2551: 38-39) ผลการทดสอบพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 11 ตัว มีค่า Tolerance มากกว่า 0.5 และ ค่า VIE น้อยกว่า 5.00 แสดงว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ตัวแปรอิสระทุกตัวจึงสามารถนำเข้าสู่การคำนวณถดถอยพหุคูณได้ (ตารางที่ 3)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา พบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ประสบการณ์ในการปลูกยาง(x₄) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกร(x₉) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร(x₁₀) และ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคม(social media) (x₁₁) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่า R² เท่ากับ 0.613 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปร สามารถร่วมกัน

อธิบายความสัมพันธ์กับตัวแปรตามได้ร้อยละ 61.3 โดยอธิบายความสัมพันธ์ได้ว่า ประสิทธิภาพในการปลูก
ยาง (x₄) ความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ การเปิดรับข้อมูล
ข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกร(x₉) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร(x₁₀) และ การ
เปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคม(social media) (x₁₁) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตามอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 3)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ตำบลทานโพธิ์
อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ภาพรวมพบว่าเกษตรกรต้องการรับการส่งเสริมในระดับมากที่สุด ทั้ง 8 ด้าน
โดยเกษตรกรมีความต้องการรับการส่งเสริม มากที่สุด 3 อันดับแรก โดยต้องการมากที่สุดคือ ด้านความรู้ ใน
ประเด็นเรื่อง การแปรรูปและเพิ่มมูลค่ายางพารา รองลงมาคือ ด้านเงินทุนและการสนับสนุน ในประเด็นเรื่อง
การประกันราคาผลผลิต และ ด้านการเสริมรายได้ในพื้นที่ปลูกยางพารา ในประเด็นเรื่อง การปลูกพืชแซม
ยางพารา และ การเลี้ยงสัตว์เสริมควบคู่การปลูกยางพารา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อภิชัย มาลีกัน และ พร
ชุลีชัย นิลวิเศษ (2560: 3820) ที่ศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตยางพาราของ
เกษตรกรในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล อธิบายว่า เกษตรกรมีความต้องการในระดับมากที่สุดด้านความรู้เช่นกัน
โดยเกษตรกรต้องการความรู้ในการปลูกสร้างสวนยาง การดูแลสวนยาง และ การแปรรูปผลผลิต เช่น การทำ
น้ำยางข้น การทำยางก้อนถ้วย การทำยางแผ่นรมควันและการทำยางดิบคุณภาพดี เป็นต้น และ ผลการวิจัยนี้
ยังสอดคล้องกับ Piyanead Neadkhun and others (2023: 273) ที่ศึกษากลยุทธ์การรับมือความผันผวน
ของราคายางของเกษตรกรในจังหวัดบึงกาฬ อธิบายว่า เกษตรกรมีการรับมือกับความไม่แน่นอนของราคายาง
โดยการหาความรู้เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตยางในหลายรูปแบบ และ หนึ่งในนั้นคือ การเสริมรายได้จากการ
ปลูกพืชไม้ผล และการเลี้ยงปศุสัตว์ระยะสั้นในพื้นที่ทำกิน นอกจากนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ ยังพบว่า ความ
ต้องการของเกษตรกรมีความสอดคล้องกับทิศทางการส่งเสริมเกษตรกรผู้ปลูกยางของประเทศไทย
(สถาบันวิจัยยาง, 2565: 34) ที่มุ่งพัฒนาความรู้เกษตรกร ด้านการผลิตยาง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงการแปรรูป
วัตถุดิบยางเพื่อเพิ่มมูลค่า ส่งเสริมการจัดการสวนยาง และการ แปรรูปยางอย่างยั่งยืน คลอบคลุมถึงแนว
ทางการประกันราคาผลผลิตที่ส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการ ในการลงทุนหรือหาพันธมิตรการค้าใน
อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางขั้นปลายที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เพื่อช่วยลดทอนความเสี่ยงจากความผันผวนของราคา
ตลาดที่จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกร

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา
ผลการวิเคราะห์พบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

1) ประสบการณ์ในการปลูกยางพารา(x4) ความสัมพันธ์เชิงลบกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกยางเพิ่มขึ้น จะมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรลดลง ทั้งนี้ เนื่องจากการที่เกษตรกรมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพการปลูกยางพารามานาน มีการสั่งสมความรู้เป็นต้นทุนเดิมและเข้าใจและสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ในขณะที่เกษตรกรหากมีประสบการณ์น้อยกว่า ยังต้องการการส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาอาชีพการปลูกยางมากกว่า นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์นี้ สอดคล้องกับพบว่า มีความสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ของ Malcolm Shepherd Knowles (1978: 52 - 54) ที่อธิบายถึงธรรมชาติของการเรียนรู้ความต้องการการพัฒนาของช่วงวัยผู้ใหญ่ ที่ต่างจากวัยเด็กในเรื่องประสบการณ์คือ ผู้ใหญ่ยิ่งเติบโตมีประสบการณ์มากขึ้น จะมีลักษณะความต้องการพัฒนาตนเองแบบชี้แนะตนเอง (self-direction in learning) มากขึ้น คือต้องการคิด วิเคราะห์ ทดลองทำ ตัดสินใจด้วยตนเองเป็นหลัก และ ประสบการณ์การที่ยิ่งมีมากขึ้น อาจกลายเป็นอุปสรรคให้บุคคลวัยผู้ใหญ่เปิดรับสิ่งใหม่ หรือ การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆได้ยากขึ้น

2) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกร(x9) การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร(x10) และ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคม (social media) (x11) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่า เกษตรกรที่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ทั้งจากเพื่อนเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและจากสื่อสังคม (social media)เพิ่มขึ้น จะมีความต้องการรับการส่งเสริมการเกษตรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจาก เมื่อเกษตรกรได้รับข้อมูลที่หลากหลายจากหลายช่องทาง ช่วยให้เกษตรกรได้เช่นแนวทางใหม่ๆ เช่น เห็นการปฏิบัติที่แตกต่างของผู้อื่น จากการคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ซึ่งนับเป็นสื่อบุคคลที่สื่อสารกับเกษตรกรได้โดยตรง และจากการชมผ่านสื่อสังคมต่างๆ เช่น facebook youtube Line ที่ปัจจุบันเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับเกษตรกรในการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ และเกษตรกรเข้าถึงได้ง่าย และเมื่อ พิจารณา ช่วงวัยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ มีอายุเฉลี่ยที่ 43.30 ปี จะเห็นได้ว่าเป็นช่วงวัยทำงานที่สามารถใช้และเข้าถึงสื่อสังคมสมัยใหม่ในปัจจุบันได้ การรับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อเหล่านี้เกษตรกรจะเกิดการเปรียบเทียบวิถีการผลลัพธ์ หากเห็นว่าเป็นสิ่งน่าสนใจ จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจ เปิดรับคำแนะนำขอรับการส่งเสริมการเกษตรเพิ่มขึ้น และ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับ พุฒิสรรค์ เครือคำ และคณะ (2561: 85) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการปลูกไม้ผลในระบบอินทรีย์ของเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ การได้รับข่าวสารจากสื่อต่างๆ และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ สุพัฒตรา คมนานิตย์ และ คณะ (2560: 1515) ที่ศึกษาความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตร จากองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าตัวแปรหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตร ได้แก่การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคล และ รุ่งทิพา วงศ์รักษ์งาน และคณะ (2560: 1161) ที่ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการเกษตรของเกษตรกร ในจังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า แม้เกษตรกรกลุ่ม

ตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยมากกว่า 57.46 ปี อยู่ในช่วงสูงวัย แต่มีการเข้าถึงสื่อสังคมด้านการเกษตรถึง ร้อยละ 67.40 โดยใช้ช่องทางยูทูป ไลน์ เฟสบุ๊ก เฟสบุ๊กเมสเซนเจอร์ และเว็บไซต์ และมีวัตถุประสงค์หลักในการใช้สื่อสังคม คือ การหาข้อมูลทางการเกษตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกรในด้านความรู้ โดยเฉพาะในเรื่อง การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าอาหาร เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการที่เฉพาะเจาะจงและเป็นแนวทางให้กับ นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบหลักสูตรถ่ายทอดความรู้ทักษะให้ตรงตามความต้องการ ของเกษตรกร

1.2) ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สื่อในการรับข้อมูลของเกษตรกร เช่น การใช้โซเชียล มีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์อื่นๆ เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดในการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่เกษตรกร รวมถึงศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างช่องทางการเปิดรับข้อมูลกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในเชิงคุณภาพเพิ่มเติม

1.3) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพื่อนเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และสื่อสังคม (Social Media) และเนื้อหาข้อมูลที่มีการสื่อสาร เพื่อดูถึง ประโยชน์ที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้จริง

1.4) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยาและประสบการณ์ของเกษตรกรที่มีอิทธิพลต่อ การลดความต้องการรับการส่งเสริม ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการส่งเสริมที่เหมาะสมสำหรับ เกษตรกรกลุ่มที่มีประสบการณ์สูง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดทำนโยบายที่สนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทาง การเกษตรผ่านช่องทางสื่อสังคม (Social Media) และให้ความสำคัญกับบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความต้องการรับการ ส่งเสริมการเกษตรในกลุ่มเกษตรกรที่ยังขาดประสบการณ์ และ 2.2) ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการ ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้มีทักษะในการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและติดต่อสื่อสารกับ เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายเพื่อนเกษตรกรในฐานะเป็น แหล่งข้อมูลที่เกษตรกรเข้าถึงได้โดยง่าย

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1) ควรมีการจัดกิจกรรมที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเฉพาะการให้คำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่สามารถตอบสนองความต้องการของเกษตรกรได้อย่างตรงประเด็น และ 3.2) ควรมีการบูรณาการสร้างความร่วมมือหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ทางสื่อสังคม (social media) เพื่อให้เกษตรกรรับข้อมูลได้ง่ายและสะดวกขึ้น เช่น คลิปการสอนถ่ายทอด คำแนะนำต่างๆ เช่น เทคนิคการปลูกและดูแลยางพารา การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาดที่เข้าใจง่าย ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลาและสามารถใช้เป็นสื่อไปถึงกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกยางทั่วประเทศได้

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ จรยุทธสวัสดิ์. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้สถิติ ในงานวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส.เสริมมิตรการพิมพ์ จำกัด.
- บุหลัน กุลวิจิตร. (2560). สื่อบุคคลกับการส่งเสริมการเกษตร 4.0. *Veridian E-Journal. Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*. 10 (3), 2440-2454.
- พุดธิสรณ์ เครื่องคำ, พหล ศักดิ์เคหะทัศน์, ปภพ จีรัตน์ และ นภารัตน์ เวชสิทธิ์นิรภัย. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการปลูกไม้ผลในระบบอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารเกษตรพระวรุณ*. ปีที่ 15
- รุ่งทิภา วงศ์รักษาน เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ และจินดา ขลิบทอง (2560). การส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการเกษตรของเกษตรกร ตำบลมิตรภาพ อำเภอเสีควี จังหวัดนครราชสีมา. *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 10, วันที่ 5 ธันวาคม, 1161-1170*.
- ศิริณา จามรมาน. (2544). “จิตวิทยากำกับงานส่งเสริมการเกษตร” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การเป็นผู้นำมนุษยสัมพันธ์และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- สถาบันวิจัยยาง. (2565). *วารสารยางพารา*. 44 (1), 34.
- สมาคมยางพาราไทย. (2566). รายงานสถานการณ์ยางพาราประจำปี2566. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2566 แหล่งที่มา: <https://www.thainr.com/th/index.php?detail=situation&select month=01>.
- สำนักงานเกษตรอำเภอเขาชัยสน. (2565). *แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง ปี 2566-2570*. จังหวัดพัทลุง.

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). ยางพารา: เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรีดยังได้ ผลผลิต และผลผลิตต่อเนื้อที่กรีดยังได้ รวมทั้งประเทศ ราชอาณาจักร และรายจังหวัด ปี 2566. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2567. แหล่งที่มา: <https://www.oae.go.th/view/1//TH>
- สุพัฒตรา คณานิตย์, ภาณุพันธุ์ ปรภชาติกุล และ ชัยชาญ วงษ์สามัญ (2560). ความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. *แก่นเกษตร*. 45 ฉบับพิเศษ1, 1515-1521
- สุรินทร์ นิมมากร. (2556). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และสถิติที่ใช้*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ฐานบัณฑิต.
- อภิชัย มาลีกัน และ พรชุลี นิลวิเศษ. (2560). สภาพการผลิตและความต้องการการส่งเสริมการผลิตยางพาราของเกษตรกร ในอำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน* วันที่ 7-8 ธันวาคม 2560, 3820-3827. ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2561, 85-93.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test*. (5th ed.). New York :Harper Collins.
- Knowles, M. S. (1978). *The adult learner: A neglected species*. Houston, TX: Gulf.,207.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 607-610.
- Piyanee Neadkhun, Yos Borisutdhi, Suchint Simarak, and Chaiteera Panpakdee. (2023). COPING STRATEGIES OF RUBBER FARMERS IN BUENG KAN, THAILAND DURING A PERIOD OF PRICE FLUCTUATIONS. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies*. 23 (2), 273–283.